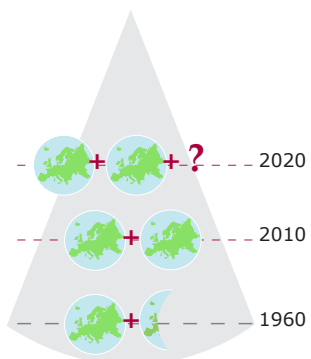

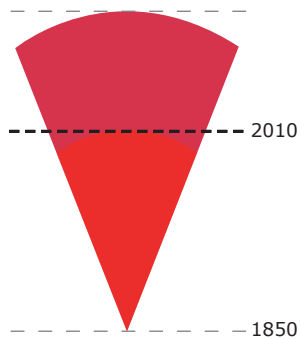
Globālā perspektīva

Pasaulē izmiršana draud 12–55 % mugurkaulnieku, bezmugurkaulnieku un augu grupu; savvaļas mugurkaulnieku sugu skaits no 1970. līdz 2006. gadam ir īpaši krasi samazinājies tropu (59 %) un saldūdens ekosistēmās (41 %) (GBO3, 2010. gads). Pašlaik aiz-sargājami ir tikai 0,7 % okeānu (WDPA, 2010. gads). Tropu mežu izciršanas apjoms no 2000. līdz 2010. gadam samazinājās par gandrīz 20 % (FAO), taču tas joprojām ir ļoti liels: katru gadu tiek zaudēti 13 miljoni hektāru tropu mežu (Grieķijas teritorijai līdzvērtīga platība). Šajā kontekstā Eiropas pieprasījums pēc dabas resursiem ievērojami pārsniedz pieļaujamos robežas.

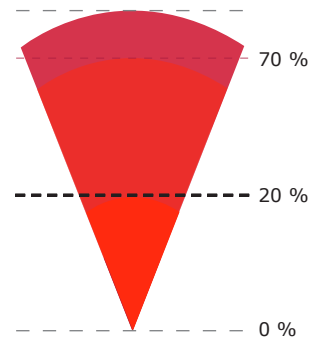

Eiropas ekoloģiskā ietekme uz pasauli palielinās
Eiropa pašlaik patērē divreiz vairāk resursu, nekā spēj saražot tās zeme un jūras. Organizācija Global Footprint Network lēš, ka pēdējos 40 gados Eiropas ekoloģiskā ietekme ir palielinājusies par 33 %. Eiropai ir jārisina sava patēriņa globālā ietekme.

'Dažu pēdējo gadsimtu laikā cilvēka darbības rezultātā sugu izmiršanas temps ir pat tūkstoškārt palielinājies salīdzinājumā ar parasto sugu izmiršanas tempu, kas Zemei vēsturiski bija raksturīgs (MA, 2005. gads).

Okeānu paskābināšanās — ietekmes uz barības ķēdi pirmās pazīmes
Pasaules okeānu skābuma līmenis pēdējos 150 gados galvenokārt CO₂ emisiju pieauguma dēļ ir palielinājies par 30 % (UNEP). Jūras vides paskābināšanās ietekmē vairāku jūras organismu izdzīvošanas iespējas, kuri savukārt var ietekmēt daudzas sugas, kas no tiem pārtiek.

Koraļļu rīfi — ES atbildība, kam netiek veltīta pietiekama uzmanība
20 % pasaules tropu koraļļu rifu jau ir zuduši, un papildu 50 % ir apdraudēti. Vairāk nekā 10 % pasaules koraļļu rifu atrodas ES dalībvalstu aizjūras teritorijās (IUCN).

Eiropas Vides aģentūra

Eiropas bioloģiskās daudzveidības bāzes līnija

Kāda situācija ir Eiropā 2010. gadā?

Aizvien vairāk datu liecina par to, ka daudzās ekosistēmās drīz notiks vai jau ir notikušas neatgriezeniskas izmaiņas. Līdzīgi kā zemeslodes temperatūras paaugstināšanās par 2 grādiem virs temperatūras, kāda bija laikā pirms industrializācijas, izraisītu katastrofālas klimata pārmaiņas, arī bioloģiskās daudzveidības samazināšanās līdz noteiktai robežai radītu sekas ar tālejošu ietekmi uz visas planētas funkcionēšanu. Šī robeža joprojām tiek noteikta, taču zinātnieku aprindās jau ir skaidrs, ka tagadējais bioloģiskās daudzveidības samazināšanās temps apdraud ES un pasaules iedzīvotāju labklājību nākotnē (Eiropas Komisija, 2010. gads).

Sugas, kam draud izmiršana

Līdz pat 25 % Eiropas dzīvnieku sugu, tostarp zīdītājiem, abiniekiem, rāpuļiem, putniem un tauriņiem, draud izmiršana, tāpēc IUCN tos ir iekļāvis ES reģionālajā sarkanajā grāmatā.

Ekosistēmu pakalpojumi Eiropas Savienībā

Ekosistēmu pakalpojumi joprojām degradējas

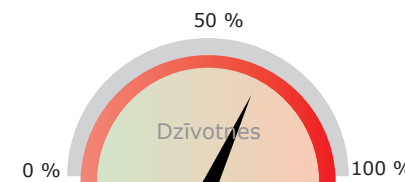
Lielākā daļa ekosistēmu pakalpojumu Eiropā tiek vērtēti kā „degradēti”, proti, tie vairs nespēj nodrošināt pamata pakalpojumu optimālu kvalitāti un kvantitāti, piemēram, augu apputeksnēšanu, tīru gaisu un ūdeni un plūdu un erozijas kontroli (RUBICODE projekts, 2006.–2009. gads; neietver jūras ekosistēmas).

Tendences dažādos periodos

- ↑ Pozitīvas izmaiņas 1950.–1990. gadā un no 1990. gada līdz šim brīdim
- ↓ Negatīvas izmaiņas 1950.–1990. gadā un no 1990. gada līdz šim brīdim
- = Salīdzinot abus periodus, izmaiņas nav novērotas

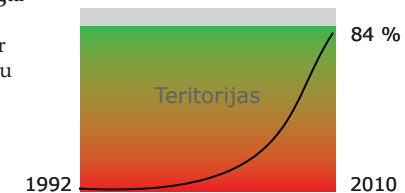
Nelabvēlīgs aizsardzības stāvoklis

Tiek uzskatīts, ka 62 % dzīvotņu un 52 % sugu, uz kurām attiecas ES Dzīvotņu direktīva, ir nelabvēlīgs aizsardzības stāvoklis. (EEA-ETC/BD, 2009).

Natura 2000 teritoriju noteikšana ir gandrīz pabeigta

Natura 2000 sauszemes teritoriju noteikšana Eiropā ir gandrīz pabeigta. Lai noteiktu arī jūras teritorijas, vēl ir jāpadara liels darbs (EEA-ETC/BD, 2010. gads).

Ekosistēmas Pakalpojumi	Lauksaimniecības ekosistēmas	Meži	Pļavas	Virsāji un krūmāji	Mitrāji	Ezeri un upes
Resursu ieguve						
Augkopība/koksne	↓	↑			↓	
Lopkopība	↓	=	=	=	↓	
Savvaļas resursi	=	↓	↓		=	
Koka kurināmais		=		=		
Savvaļas zveja					=	=
Akvakultūra					↓	↓
Ģenētika	=	↓	↓	=	=	
Saldūdens		↓			↑	↑
Regulēšana						
Apputeksnēšana	↑	↓	=			
Klimata regulēšana		↑		=	=	=
Kaitēkļu regulēšana	↑		=			
Erozijas regulēšana		=	=	=		
Ūdens regulēšana		=		↑	↑	=
Ūdens attīrīšana					=	=
Kaitējuma regulēšana					=	=
Kultūra						
Rekreācijas resursi	↑	=	↓	↑	↑	=
Estētiskā vērtība	↑	=	=	=	↑	=

Stāvoklis no 1990. gada līdz šim brīdim

- Degradētas
- Jauktas
- Uzlabojušās
- Nav zināms
- Nav attiecināms

Apdraudējums

Galvenais bioloģiskās daudzveidības samazināšanās cēlonis ir dabīgo dzīvotņu pārmaiņas. To cēloņi ir galvenokārt šādi: intensīvas lauksaimnieciskās ražošanas sistēmas un zemes apstrādes pārtraukšana; būvniecība un transports (fragmentācija); mežu, okeānu, upju, ezeru un augsnes pārmērīga izmantošana; svešzemju sugu ieviešanās; piesārņojums; un arvien vairāk — klimata pārmaiņas. Lai īstenotu iedarbīgu Eiropas bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un atjaunošanas politiku, tajā jāparedz pasākumi šo apdraudējumu novēršanai.

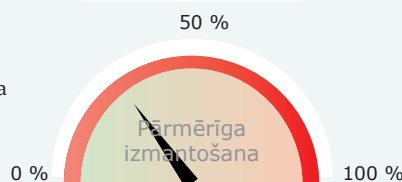
Dzīvotņu zaudēšana — svarīga problēma

70 % sugu pastāv iespējamība zaudēt dzīvotni (IUCN). Lauksaimniecības zemēs dzīvojošo putnu skaits 1990.–2007. gadā samazinājās par 20–25 % (Eurostat, 2010. gads).

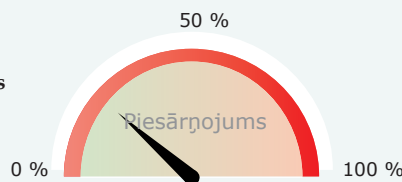
Pārmērīga izmantošana — jāsaimnieko ilgtspējīgāk

30 % sugu apdraud pārmērīga izmantošana (IUCN). Piemēram, 88 % krājumu nozvejā tiek pārsniegti maksimālie ilgtspējīgas ieguves apjomi (ICES, 2008), bet 46 % krājumu nozvejā tiek pārsniegtas drošas bioloģiskās robežas, kas nozīmē, ka šie krājumi, iespējams, neatjaunosies (EVA, 2010. gads).

Piesārņojums — dažās jomās panākti uzlabojumi

Neraugoties uz dažās jomās panāktajiem uzlabojumiem, 26 % sugu apdraud pesticīdi un mēslošanas līdzekļi, piemēram, nitrāti (IUCN).

Invazīvās svešzemju sugas — arvien biežāk sastopama parādība

22 % sugu apdraud invazīvās svešzemju sugas (IUCN).

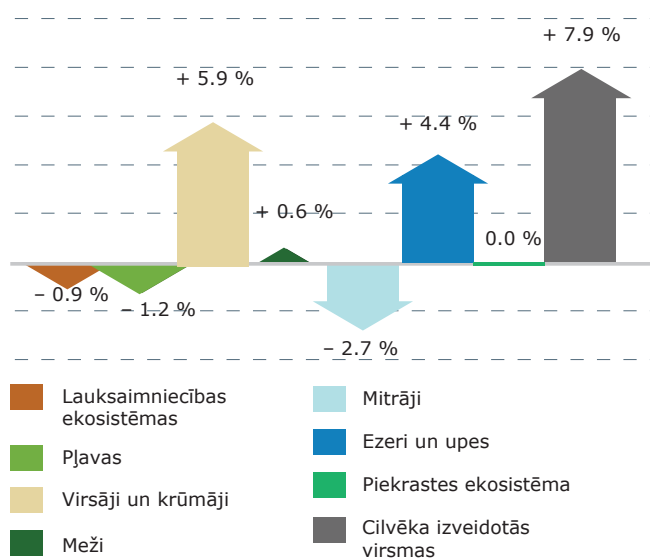

Klimata pārmaiņas

Ir vērojamas dzīvotņu un sugu sadalījuma izmaiņas, kā arī pārtuksnešošanās. Klimata pārmaiņas mijiedarbojas ar citiem apdraudējumiem un bieži saasina to ietekmi.

Ekosistēmas

Izmaiņas ekosistēmās no 1990. līdz 2006. gadam

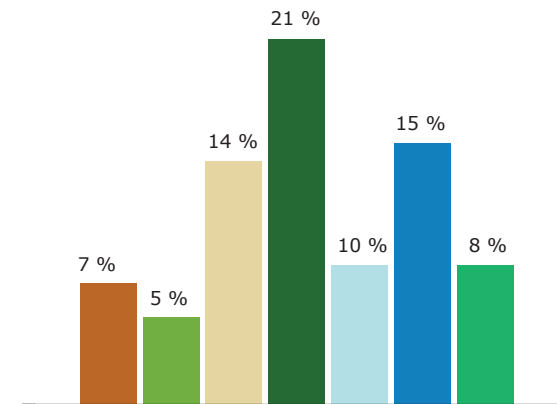

Dabīgi izveidojušos teritoriju platība joprojām samazinās

Jaunākais CORINE zemes pārklājuma kartējums (EVA, 2010. gads) liecina, ka visā Eiropā uz lauksaimniecības zemes, pļavu un mitrāju rēķina nemitīgi palielinās cilvēka izveidoto virsmu platība (piemēram, pilsētu izplešanās, infrastruktūras būvēšana) un platības, kuru apstrāde ir pārtraukta. Dabīgās pļavas joprojām tiek pārveidotas par aramzemi un apbūvētas. Mitrāju izušana ir kļuvusi lēnāka (pēdējos 16 gados ir zuduši gandrīz 3%), taču līdz 1990. gadam Eiropā jau bija izzudusi vairāk nekā puse mitrāju. Daļā lauksaimniecības zemju, kas iepriekš apstrādāta ar ekstensīvām saimniekošanas metodēm, notiek pāreja uz intensīvākām saimniekošanas metodēm, un daļa tiek apmežota.

Izmantojot dabas resursus pašreizējā tempā, tiek pastāvīgi samazināta bioloģiskā daudzveidība un degradētas ekosistēmas. Lai apturētu šo negatīvo tendenci, nepietiek tikai ar aizsargājamo teritoriju noteikšanu. Bioloģiskā daudzveidība ir ciešāk jāintegrē citās attiecīgajās politikas nozarēs (lauksaimniecība, zvejniecība, enerģētika, transports, strukturpolitika un attīstība). Lai pārraudzītu progresu un novērtētu tendences pēc 2010. gada, Eiropas Vides aģentūra un Eiropas Komisija ir izstrādājusi „bāzes līniju” — bioloģiskās daudzveidības šābrīža situācijas raksturojumu, lai izveidotu pierādījumu bāzi, kas vajadzīga, lai jau tagad rīkotos ES līmenī ar mērķi pārvarēt globālo bioloģiskās daudzveidības krīzi. Papildinformāciju skatiet tīmekļa vietnē - www.biodiversity.europa.eu.

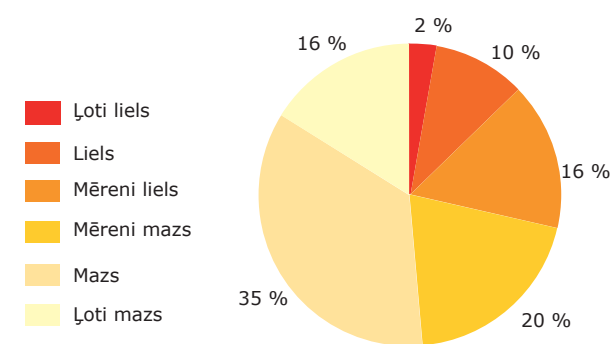
Labvēlīgs dzīvotņu aizsardzības stāvoklis

Ekosistēmu dzīvotnes: kopumā nelabvēlīgs aizsardzības stāvoklis

ES Dzīvotņu direktīvas 17. pantā paredzētais progress ziņojums par 2001.–2006. gada periodu liecina, ka galvenajām ekosistēmām raksturīgo sugu un dzīvotņu aizsardzības stāvoklis ir nelabvēlīgs. Atkarībā no ekosistēmas apmierinošs aizsardzības stāvoklis ir 5–21 % dzīvotņu.

Fragmentācija ES-27 valstīs (% no kopējās platības)

Fragmentācija apdraud ES zaļo infrastruktūru

Pilsētu izplešanās un infrastruktūras attīstības dēļ gandrīz 30 % ES-27 valstu zemes fragmentācija ir no mēreni lielas līdz ļoti lielai. Fragmentācija ietekmē ekosistēmas vienotību, veselību un spēju nodrošināt pakalpojumus (EVA, ETC/ LUSI, 2010. gads).